

การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
จังหวัดนครราชสีมา

The Development of a People Participation Model in Community Economic
Development in Nakhon Ratchasima Province

อรัญญ์ พลวิเศษ^{1*}, ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ², สติติย์ นิยมญาติ³, และ กมลพร กัลยาณมิตร⁴
(Orathai Pholwises^{1*}, Nuttawat Siripornwut², Satit Niyomyah³, and Kamolporn Kalyanamitra⁴)

^{1*} นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{1*} Scholar, Doctor of Philosophy Department of Public Administration,
Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

²⁻⁴ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²⁻⁴ Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

Corresponding author: e-mail: ooy2554ningneab@gmail.com

Article history:

Received 5 January 2024 Revised 19 February 2024

Accepted 22 February 2024 SIMILARITY INDEX = 14.93 %

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา (2) ศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา และ (3) ศึกษาแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน จำนวน 25 คน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลที่เก็บได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้ (1) การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ การร่วมประชุมเพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, ร่วมตัดสินใจวางแผนขั้นตอนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, ร่วมนำเสนอข้อมูลในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และร่วมพิจารณาตรวจสอบทบทวนและแก้ไขในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (2) การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ได้แก่ การร่วมกิจกรรม ร่วมแรง ร่วมใจในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, ร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, ร่วมพัฒนา ดูแลความสะอาด ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และ ร่วมกำกับ ดูแล กลุ่มคนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (3) รูปแบบการมีส่วนร่วม ได้แก่ ร่วมสังเกตการณ์ ตรวจสอบ ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, ร่วมติดตามผลการดำเนินงาน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, ช่วยรวบรวม รายงาน ข้อมูล เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และ ช่วยจัดวางระบบการติดตามและประเมินผลเพื่อผลักดันการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

คำสำคัญ: ปัจจัยการมีส่วนร่วม เศรษฐกิจชุมชน การพัฒนา

ABSTRACT

The objectives of the study were ; (1) to ascertain the problems and obstacles nexting the community economic development in Nakhon Ratchasima Province . (2) to study the public participation factors effecting the community economic development in Nakhon Ratchasima Province. and (3) the develop the public participation model regarding the community economic development in Nakhon Ratchasima Province. There are 4 groups of key informants: Government sector Private sector Public sector Number of people: 25 people Use the interview form as a research tool. By in-depth interview the collected data was analyzed for content.

The research results found that The development of public participation models in community economic development in Nakhon Ratchasima Province is as follows. (1) Developing participation in decision-making, including attending meetings to present guidelines for community economic development, jointly deciding to plan steps in community economic development, jointly presenting information on community economic development. and join in considering, inspecting, reviewing and making corrections in community economic development. (2) Developing participation in operations, including participating in activities, working together to develop the community economy, jointly supporting materials and equipment to develop the community economy, jointly developing and maintaining cleanliness. in developing the community economy and participating in supervising groups of people in developing the community economy (3) Participation formats include participating in observing and inspecting community economic development, participating in monitoring performance. In community economic development, help compile reports and information about community economic development and help set up a monitoring and evaluation system to drive operations. In the areas involved in community economic development

Keywords: Participation factor, Community economy, Development

1. บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในส่วนที่ 10 ว่าด้วยแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนมาตรา 87 พอสรุปได้ว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตัดสินใจ การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชนรวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและสนองความต้องการของชุมชนในพื้นที่การส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง การจัดทำแผนพัฒนาประเทศของไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์เงื่อนไข และการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ ของการวางแผนพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาเป็นบูรณาการแบบองค์รวมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ถือเป็นหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญและจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย กฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกติกาสูงสุดของประเทศสะท้อนเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างชัดเจน รวมถึงการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐภายใต้แนวคิดการบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) และแนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจหรือเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ (อรทัย กัทผล, 2552 อ้างถึงใน วารุต มาลาเวจทร์, 2559)

กลไกการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานร่วมยังไม่มีประสิทธิภาพ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศไทยยังมีความไม่ชัดเจน โดยมีประเด็นสำคัญ คือ 1) กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานที่ผ่านมายังไม่มีรูปแบบองค์ประกอบ และกลไกวิธีการดำเนินงานที่เป็นความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง เป็นเพียงกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของฝ่ายจัดกระบวนการเท่านั้นซึ่งทำให้ไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นโดยประชาชนได้ 2) ไม่ได้กำหนดให้มีตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีความครอบคลุมทุกบทบาทการดำเนินงาน ทำให้ไม่ทราบว่าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นแล้วหรือไม่ องค์กรได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด บุคลากรท้องถิ่นไม่มีมาตรฐานกลางในการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วม ทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามความต้องการของประชาชนที่จะพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง การมีส่วนร่วมของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันเนื่องจากบริบททางสังคม วัฒนธรรมมีความแตกต่างกันดังนั้นปัจจัยมีผลต่อการเลือกรูปแบบที่เหมาะสม เช่น ความเป็นอิสระทางการเงิน พื้นที่นั้นควรมีความเป็นอิสระทางการเงินระดับหนึ่ง วัฒนธรรมทางการเมืองประชาชน มีความพร้อมและเต็มใจที่จะเข้าร่วมกระบวนการมีส่วนร่วมผู้นำจะต้องมีเจตจำนงให้ประชาชนเข้าร่วมโดยไม่รู้สึกลำบากสูญเสียอำนาจการตัดสินใจไป ลักษณะของท้องถิ่น อาจเป็นตัวแปรสำคัญต่อวิธีการคัดเลือกผู้เข้าร่วมเพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มอย่างแท้จริง ขอบเขตการดำเนินงาน ประกอบด้วย ความชัดเจนของพื้นที่

กลุ่มเป้าหมาย และการดำเนินงาน ซึ่งหากปัจจัยข้างต้นชัดเจนจะเหมาะสมกับรูปแบบเจรจาหรือร่วมตัดสินใจ หากไม่สามารถระบุผล กระทบต่อกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มเป้าหมายการจัดกระจาย ก็จะเหมาะสมกับรูปแบบให้ประชาชนมาร่วมรับฟังหรือร่วมหารือ (ปิยะนุช เงินคล้าย, 2563)

จังหวัดนครราชสีมาตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือรู้จักในชื่อ “โคราช” เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทยและมีประชากรมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศ ประกอบด้วย 32 อำเภอ มีการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนหลากหลาย เช่น การเพาะเห็ดหอม ปลูกดอกเบญจมาศเพื่อการส่งออกกว่า 20 สายพันธุ์สวนเศรษฐกิจพอเพียง ผักปลอดสารพิษ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ผาเก็บตะวัน น้ำตกคลองกระทิ้ง ปลูกป่าชุมชน เก็บผลไม้ตามฤดูกาล มีกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม เช่น ประเพณีบายศรีสู่ขวัญ งานฝีมือภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้แก่ การทำเทียนหอม ทำของชำร่วย ทำสบู่ มีสวนดอกหน้าวัว สวนองุ่น และไร่นาสวนผสม แต่จากที่ผ่านมาแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ยังมีความไม่ชัดเจน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผลที่ได้รับจะได้นำมาใช้พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

Kasperson & Breitbank (1974 อ้างถึงใน ภคมน อินทร์น้อย, 2559) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนทำตนเป็นผู้สร้างสรรค์กิจกรรม ในกระบวนการพัฒนาซึ่งจะบังเกิดผลคือ สามารถแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ได้และผลของกิจกรรมจะต้องย้อนกลับมาสู่พวกเขาเอง United Nations Research Institute of Social Development (UNRISD) ระบุความหมายว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ประชาชนในเรื่อง 1. การตัดสินใจ 2. การเข้าร่วมกิจกรรม 3. การร่วมรับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมที่เกิดจากกิจกรรมนั้นๆ

Franklyn (1985 อ้างถึงใน พรเทพ นามกร, 2562) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของการเชื่อใจและการยอมรับตนเองเพื่อที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถสังเกตได้จากระดับความพึงพอใจ ระดับความไว้วางใจและต้องครอบคลุมทัศนคติ ความคาดหวังและกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน

Erwin (1976 อ้างถึงใน กรธวัช ปทุมยา, 2564) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงกับประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

Reeder (1963 อ้างถึงใน ดิกขเวทย์ ก้อนแก้ว, 2562) ได้สรุปปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการรักษาการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้

- 1) การปฏิบัติตนให้สอดคล้องตามความเชื่อถือพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคล เหมือนจะเลือกแบบวิธีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง
- 2) มาตรฐานคุณค่า บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคัมค่าของตนเอง
- 3) เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะส่งเสริมป้องกันและรักษาเป้าหมายตน
- 4) ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐาน มาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา
- 5) ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลจะประพฤติดตามแบบที่ตนคาดหวังว่าจะต้อง ประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วยเช่นกัน
- 6) การมองแต่ตนเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่างๆ ซึ่งคิดว่าตนเองสมควรกระทำเช่นนั้น
- 7) การบีบบังคับ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่างๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ
- 8) นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่างๆ ซึ่งเรามีนิสัยชอบกระทำอยู่ในสถานการณ์นั้นๆ
- 9) โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งโครงการของสังคมเอื้ออำนวยเข้ามามีส่วนร่วมกันในการกระทำเช่นนั้นเท่าที่พวกเขาได้รับรู้
- 10) ความสามารถ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างที่ตนเห็นว่าจะสามารถทำในสิ่งที่ต้องการให้เขาทำในสถานการณ์เช่นนั้น
- 11) การสนับสนุน บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อเขารู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุนที่ดีพอให้ทำการกระทำเช่นนั้น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับหน่วยการวิเคราะห์ในการศึกษาวิจัย คือ อำเภอในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอดง อำเภอดง อำเภอบัวใหญ่ อำเภอบัวลาย อำเภอสีดา อำเภอกังสนามนาง อำเภอบ้านเหลื่อม จังหวัดนครราชสีมา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 25 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจงแบ่งเป็น 4 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการ นักการเมือง ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ บริษัท ห้างร้าน สถานประกอบการ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดทำยุทธศาสตร์ และการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 4 ภาคประชาชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนและประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 6 อำเภอ จำนวน 10 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แหล่งข้อมูล ในการศึกษาวิจัย “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา” อาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่งข้อมูล คือ

1) ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากกลุ่มบุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษาเน้นเฉพาะเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ที่เลือกศึกษารวมทั้งศึกษาข้อมูล ที่เป็นเอกสารที่สำนักงานฯ ได้ทำการศึกษาไว้

2) ข้อมูลทุติยภูมิ แหล่งข้อมูลด้านเอกสาร (Documentary Sources) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล ข้อเท็จจริง เอกสารวิชาการ งานวิจัย ดุษฎีนิพนธ์ และบทความเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ

2. แบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการดำเนินการ ระหว่างการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก รายบุคคลผู้วิจัยใช้เครื่องบันทึกเสียง เพื่อใช้บันทึกข้อมูลทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความคลาดเคลื่อนของข้อมูลโดยคำถามเป็นคำถามประเภทปลายเปิด (Open Question) ดังต่อไปนี้

1) สภาพการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

2) ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

3) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

4. ผลการวิจัย

4.1 สภาพการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

4.1.1 งบประมาณไม่เพียงพอ

การที่จังหวัดนครราชสีมา มีงบประมาณประจำปี ที่จำนวนจำกัดแต่ความต้องการของประชาชนมีมาก ทำให้บางครั้งไม่สามารถจัดสรรงบประมาณ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ดำเนินงาน การแก้ไขปัญหา ความต้องการของประชาชนได้อย่างครบถ้วน ไม่ทั่วถึงและรวดเร็วตามที่ประชาชนเสนอไว้ ก็จะทำให้ประชาชนไม่ยอมเข้ามาเข้าร่วมประชุมประชาคมและเกิดความเบื่อหน่าย เพราะสิ่งที่เสนอไปไม่ได้รับการแก้ไข ประชาชนไม่เข้าใจว่างบประมาณในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา มีไม่เพียงพอ เมื่อมาประชุมและเสนอความต้องการในแต่ละครั้ง ก็ยังไม่สามารถทำให้ได้ก็จะมีเสียงสะท้อนว่าขอแล้วก็ได้ไม่ยอมมา จังหวัดนครราชสีมา มีภารกิจครอบคลุมหลายด้าน จึงทำให้ต้องจัดสรรงบประมาณไปดำเนินการด้านอื่นๆด้วย โดยในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา โครงการที่เกินศักยภาพของจังหวัดนครราชสีมาแต่ประชาชนเสนอเข้าแผนไว้ ทางจังหวัดนครราชสีมา ก็จะดำเนินการขอรับการสนับสนุนงบประมาณไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่เมื่อไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณลงมา และงบประมาณของจังหวัดนครราชสีมา ก็ไม่เพียงพอ เพราะเป็นโครงการใหญ่แต่เป็นความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เมื่อยังไม่สามารถดำเนินการได้ ประชาชนก็จะคิดว่าเสนอไปแล้วไม่เห็นทางจังหวัดนครราชสีมา ให้ความสนใจ จึงทำให้ไม่ยอมเข้ามาร่วมเวทีประชุมประชาคมตามเคย

4.1.2 ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม มีสถานที่ในการทำงานและเวลาทำงานที่ไม่แน่นอน การกำหนดการประชุมไม่ตรงกับวันหยุดทำงาน ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการเข้าร่วมเวทีประชุมประชาคม

4.1.3 ประชาชนเห็นความสำคัญของตนเอง

ประชาชนบางคนก็คิดว่าการจัดทำแผนไม่มีประโยชน์กับตนเองโดยตรง โดยไม่ได้ให้ความสนใจ ความสำคัญ ไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและวัตถุประสงค์การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมาคืออะไร เป็นเรื่องที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับเขา ไม่อยากจะเข้าร่วม การทำงานเป็นเรื่องสำคัญกว่า โดยกล่าวว่า “คนส่วนมาก ไม่เห็นประโยชน์ของการประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา เขาไม่ได้รับประโยชน์โดยตรงกับการพัฒนาโครงการต่างๆ คือ คนส่วนมากเห็นความสำคัญของตนเอง มากกว่า อะไรที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง ไม่มา ไม่ร่วมประชุม คิดแต่ว่าเสียเวลาประกอบอาชีพ

4.1.4 การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

ประชาชนบางคนไม่ทราบการประชาสัมพันธ์ ประชาสัมพันธ์เสียง ตามสายทางหอกระจายข่าว ประชาสัมพันธ์ในเวลาราชการ เนื่องจากไม่ได้อยู่บ้าน ต้องออกไปประกอบอาชีพ ตั้งแต่ตอนเช้า กลับมาในตอนเย็น ทำให้ผู้ที่ประกอบอาชีพ ที่ออกไปทำงาน ไม่สามารถทราบการประชาสัมพันธ์ดังกล่าว จึงทำให้ไม่ทราบว่าทางชุมชนกำหนดการประชุม ประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

4.1.5 การประสานงานไม่ชัดเจน

ในการประสานงานประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบที่มีความต้องการ การสนับสนุนด้านต่างๆ ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาระดับครัวเรือน อาชีพ ต้องการเงินทุน ช่วยประสาน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ต้องการทักษะอาชีพ ช่วยประสานกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือส่วนราชการอื่นๆ ช่วยในการประสานระหว่างผู้ที่ต้องการแรงงานกับผู้ที่ต้องการการจ้างงานเข้าด้วยกัน

4.1.6 การไม่มีรางวัลตอบแทน

ประชาชนชอบรับของแจก ประชาชนบางคนคิดว่าถ้ามีของแจกฟรี จะเข้าร่วมการประชุม ถ้าเป็นไปได้ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะชอบของแจก เพื่อเป็นแรงจูงใจในการเข้าร่วมประชาคม การไม่มีรางวัลตอบแทน ไม่มีสิ่งจูงใจ หรือไม่มีของแจก จึงไม่อยากจะเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

4.1.7 ความขัดแย้งของชุมชน

ลักษณะของความขัดแย้งมักจะเกิดจากความไม่เข้าใจกัน การกระจายผลประโยชน์ที่ไม่สามารถจะบริหารจัดการให้ทุกคนทุกฝ่าย ได้รับอย่างทั่วถึง ในสัดส่วนที่เท่ากัน และปัญหาความตึงเครียดจากสภาพบริบทชุมชนที่เปลี่ยนไป แต่อย่างไรก็ตามชุมชนจังหวัดนครราชสีมาได้ใช้ข้อขัดแย้งนั้นมาเข้าสู่ที่ประชุมหาข้อสรุปร่วมกัน ทำให้ความขัดแย้งเหล่านั้นช่วยส่งเสริม ความเข้าใจของชุมชนยิ่งขึ้น

4.1.8 การพัฒนาประชาชนในชุมชน

บุคลากร คนในชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้นำตลาดร้านค้าคณะกรรมการบริหาร รวมถึงร้านค้าต่างๆ พัฒนาไปไม่ทันการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกที่เข้ามา ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

4.2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

4.2.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จะช่วยเอื้อต่อการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

4.2.2 ปัจจัยด้านสังคม

มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา สภาพชุมชนจะเอื้อต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตลอดจนการสร้างโอกาสร่วมกันในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมาได้ทั่วถึง

4.2.3 ปัจจัยด้านการเมือง

มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา การที่ชุมชนนั้นๆ มีระบบการเมืองที่เสถียร จะเอื้อต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนมากกว่าชุมชนที่มีความขัดแย้งทางการเมือง

4.2.4 ปัจจัยด้านวัฒนธรรม

มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ประชาชนในชุมชนที่ได้รับการปลูกฝัง หรือ เรียน รู้มามีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรภาครัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาได้

4.2.5 ปัจจัยด้านชุมชน

มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโครงการต่างๆ ชุมชนเลือกเป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ชุมชนมีกลุ่มต่างๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม ชุมชนจึงมีบทบาทหรือมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมของบุคคล เป็นการพัฒนาความสามารถของประชาชนให้ดำเนินการพัฒนาชุมชนได้ด้วยตนเองโดยอาจจะมีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานภาครัฐคอยสนับสนุน

4.2.6 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม

มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติ การติดตาม และประเมินผลตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรม โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง เปิดเผยข้อมูลได้อย่างโปร่งใส ตลอดจนการมุ่งเน้นให้เกิดผลประโยชน์แก่ประชาชนที่หลากหลายมิติ ก็จะช่วยให้งิจกรรมพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาได้รับการยอมรับมากขึ้น

4.2.7 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ

มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา การมีผู้นำที่มีความสามารถในการนำจะช่วยให้ประชาชนในฐานะผู้ตามได้เรียนรู้ทักษะต่างๆ จากผู้นำ ตลอดจนการพัฒนาความรู้ของประชาชนจากการเรียนรู้จากเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง จะทำให้การดำเนินงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนแล้ว ยังเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถแก่ประชาชนในชุมชน ให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพขึ้น

4.2.8 ปัจจัยด้านการสื่อสาร

มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุน ชุมชนแจ้งข้อมูลข่าวสารประกาศ หรือประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ผ่านประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร ผ่านหอกระจายข่าวของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

4.3.1 ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต

ผู้นำส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้แก่ประชาชนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ให้เข้าใจถึงความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการส่งเสริมการปฏิบัติงานอย่างรวดเร็วในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอันสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4.3.2 ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติงาน

ผู้นำชุมชนจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนได้พัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน โดยประชาชนสามารถคิด ปฏิบัติ และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการยกระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกันส่วนราชการ และการที่ชุมชนนั้นๆ ประกอบด้วยประชาชนที่มีความพร้อม มีศักยภาพในการพัฒนาชุมชนจะช่วยให้ผลลัพธ์การดำเนินงานการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมามีประสิทธิภาพสูงขึ้น

4.3.3 ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผู้นำชุมชนให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกันในการตัดหญ้า การดูแลความสะอาด สถานที่ สวนสาธารณะ

4.3.4 ด้านการจัดระเบียบชุมชน

ผู้นำชุมชนส่งเสริมการจัดระเบียบชุมชนให้มีระเบียบ การดูแลรักษาความปลอดภัยร่วมกันในชุมชน มีความปลอดภัยต่อทรัพย์สินของประชาชนในชุมชน โดยการจัดให้มีกฎ ระเบียบเกี่ยวกับการจราจรในชุมชน มีการกำหนดการใช้ความเร็วให้เหมาะสม มีการติดตั้งกล้องวงจรปิด เพื่อการจับขี้นชุมชน และเพื่อใช้เป็นหลักฐานและป้องกันการเกิดเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นในชุมชน

4.3.5 ด้านประเพณีและวัฒนธรรม

ผู้นำชุมชนส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมโดยมีการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม ของชุมชนให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน จัดให้มีการร่วมมือกับหน่วยงานราชการในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญของชุมชน

4.3.6 การส่งเสริมอาชีพ

ผู้นำชุมชนส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมจากอาชีพหลัก เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้สู่ชุมชน ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก ทำปุ๋ยหมัก ทอผ้าไหม ทำให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างต่างๆ ที่สำคัญต่อการเข้าถึงถึงการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยมีการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

4.3.7 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ผู้นำชุมชนส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมการเรียนรู้ที่สำคัญ ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โครงการทอผ้าไหม กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อย่างต่อเนื่อง

4.3.8 ด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน

ผู้นำชุมชนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กรพันธมิตรและชุมชน ในการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีพลังความสามารถในการดูแลตนเองได้ มีความไม่เท่าเทียมกันลดลงและ ช่วยลดช่องว่างระหว่างพื้นที่ที่ขาดแคลนมากที่สุดและน้อยที่สุด ตอบสนองความจำเป็นของประชาชนในชุมชน ได้อย่างแท้จริงและทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมตามลำดับความสำคัญ บรรลุความมุ่งมั่นที่จะให้เกิดประชาธิปไตยในชุมชน เกิดการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งรวมถึงนโยบายต่างๆ จากส่วนกลาง เกิดการสร้างควมสามัคคีกัน

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัด นครราชสีมา มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีข้อค้นพบที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ประชาชนเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอความต้องการของชุมชน แผนปฏิบัติการ เลือกโครงการที่ไม่ตรงกับการพัฒนาชุมชน กำหนดการใช้จ่ายในงบประมาณประจำปี ปัญหาความต้องการของชุมชน ร่วมตัดสินใจวางแผนขั้นตอน การจัดกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ร่วมนำเสนอข้อมูลแนวทาง เพื่อแก้ไขปัญหา ของชุมชน ร่วมพิจารณาตรวจสอบทบทวนและแก้ไขในการพัฒนาเศรษฐกิจ

การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ประชาชนมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกิจกรรม ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมมือในการทำงาน การดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชน แต่งตั้งในรูปของคณะกรรมการต่างๆ ร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ สนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงานของชุมชน ร่วมพัฒนา ดูแลความสะอาด ชุมชน ร่วมกำกับ ดูแล กลุ่มคน กิจกรรมต่างๆ ทุกงานไม่ว่าจะเป็น งานวันเด็ก แห่เทียนเข้าพรรษา ออกพรรษา ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

รูปแบบการมีส่วนร่วม

ประชาชนมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมสังเกตการณ์ ตรวจสอบ เป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชน ส่วนติดตามผลการดำเนินงาน ส่วนช่วยรวบรวม รายงาน ข้อมูล แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการชุมชน มีส่วนช่วยจัดวางระบบการติดตามและ ประเมินผลเพื่อผลักดันการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง ปรับปรุงกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ให้เหมาะสม กับ ชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตามดูแลอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมตามแผนงานของโครงการ พัฒนาต่าง ๆ ในชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

สภาพการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา

พบว่าสภาพการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จังหวัด นครราชสีมา งบประมาณไม่เพียงพอ ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประชาชนเห็นความสำคัญ ของตนเอง การประชาสัมพันธ์ไม่ถึง การประสานงานไม่ชัดเจน การไม่มีรางวัลตอบแทน ความขัดแย้งของ ชุมชน และ การพัฒนาประชาชนในชุมชน ผู้ให้ข้อมูลให้เหตุผลที่คล้ายกัน สอดคล้องกับ บุญยืน สามพิมพ์ (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านห้วยคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า อุปสรรค หรือปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น องค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่นได้ร่วมกับชุมชนในการแก้ปัญหาต่างๆ เริ่มตั้งแต่ให้ประชาชนร่วมรับรู้ รับทราบ ร่วม วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และหาแนวทางในการแก้ปัญหานั้นๆ ร่วมกันเป็นอย่างต่อเนื่อง ชุมชนมีการ

รวมกลุ่มกิจกรรมต่างๆ เป็นเครือข่ายประชาชน เครือข่ายกลุ่มกิจกรรมในชุมชนทำให้สะดวกต่อการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน ผู้บริหารชุมชน ผู้นำชุมชน พัฒนาการ องค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทเป็นผู้ให้การส่งเสริม สนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ เช่น การสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้ การสนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนผลผลิตหรือผลงานที่เกิดขึ้น อีกทั้งมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน โดยการรวมกลุ่มกิจกรรมเป็นเครือข่ายชุมชนและการมีส่วนร่วมที่ดีของประชาชน ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ คือ ด้านการพัฒนาคน ด้านการพัฒนาพื้นที่ ด้านการพัฒนาแหล่งรายได้ และด้านการพัฒนาแผนชุมชน และสอดคล้องกับ ปิยะนุช เงินคล้าย (2563) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชน

1) ปัญหาในส่วนของประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญในการเข้ามีส่วนร่วม โดยมีสาเหตุหลายประการ ดังนี้

1.1) การไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและได้รับข้อมูล ข่าวสารอย่างไม่เพียงพอ ไม่ทั่วถึงหรือเท่าเทียมกันทุกกลุ่มองค์กรที่เกี่ยวข้อง และรวมถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารล่าช้าไม่ทันต่อสถานการณ์ของปัญหา

1.2) การที่ประชาชนไม่เข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของตนเองว่ามีบทบาทต่อการพัฒนาท้องถิ่นมากน้อยแค่ไหน คิดเพียงว่ามีผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่มาจาก การเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่ก็เพียงพอแล้ว

1.3) การไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายๆ กิจกรรม ที่จำเป็นจะต้องร่วมมือกันโดยอาจเป็นเพราะเงื่อนไขข้อจำกัดด้านเวลาที่ไม่ตรงกัน หรือบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

1.4) การที่ประชาชนปฏิเสธไม่เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น ไม่มีเวลา ต้องทำมาหากิน หารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว

2) ปัญหาในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบุคลากรบางส่วน ไม่เห็นถึงความสำคัญในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของประชาชนดำเนินงานเพียงเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติหรือข้อสั่งการของหน่วยงานในระดับนโยบายเท่านั้น

2.2) ความไม่เข้าใจในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบวิธี และแนวทางการปฏิบัติในกระบวนการจัดตั้งงบประมาณเพื่อการดำเนินงานในกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน สูงไปกว่าระดับของการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ทำให้ดำเนินงานผิดพลาดในขั้นตอนปฏิบัติทำให้เกิดการเสี่ยงต่อความผิดจากการถูกตรวจสอบจากหน่วยงานตรวจสอบต่างๆ

2.3) รูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนดำเนินงานในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนยังไม่ชัดเจนที่จะสามารถนำไปเป็นตัวอย่างการดำเนินงาน

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ และ ปัจจัยด้านการสื่อสาร ผู้ให้ข้อมูลให้เหตุผลที่คล้ายกัน สอดคล้องกับ บุญยืน สามพิมพ์ (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหล้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

พัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้านโดยด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และสอดคล้องกับ ธนิศร ยืนยง (2565) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยด้านการพึ่งพาตนเอง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสังคม ตามลำดับ

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดระเบียบชุมชน ด้านประเพณีและวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน ผู้ให้ข้อมูลให้เหตุผลที่คล้ายกัน สอดคล้องกับ ปิยะนุช เงินคล้าย (2563) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า การมีส่วนร่วมของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน เนื่องจากบริบททางสังคม วัฒนธรรมมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกรูปแบบที่เหมาะสม เช่น

1) ความเป็นอิสระทางการเงิน พื้นที่นั้นควรมีความเป็นอิสระทางการเงินระดับหนึ่ง ซึ่งอาจมีรายได้ของท้องถิ่นเอง ซึ่งจะทำให้มีสิทธิและความสามารถของรัฐบาลท้องถิ่นในการใช้จ่ายทรัพยากรสาธารณะเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นนั้น

2) วัฒนธรรมทางการเมือง ประชาชนมีความพร้อมและเต็มใจที่จะเข้าร่วมกระบวนการมีส่วนร่วม ผู้นำจะต้องมีเจตจำนงให้ประชาชนเข้าร่วมโดยไม่รู้สึกลำบากเสียอำนาจการตัดสินใจไป กรณีของประเทศไทยหลายพื้นที่ได้มีการจัดทำแผนชุมชนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการน้ำ ขยะ หรือโครงการอื่นๆ ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้จะทำให้ประชาชนมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม และ

3) ลักษณะของท้องถิ่น ประกอบด้วย ขนาดของเมืองใหญ่อาจต้องมีการคัดเลือกตัวแทนหลายระดับมากกว่าเมืองเล็ก ความแตกต่างของประชากร เช่น อุดมการณ์ ศาสนา วัฒนธรรม เชื้อชาติและภาษา อาจเป็นตัวแปรสำคัญต่อวิธีการคัดเลือกผู้เข้าร่วมเพื่อเป็นตัวแทน ของกลุ่มอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ความเจริญของท้องถิ่นก็เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเลือกรูปแบบการมีส่วนร่วม

4) ขอบเขตการดำเนินงาน ประกอบด้วย ความชัดเจนของพื้นที่กลุ่ม เป้าหมาย และการดำเนินงาน ซึ่งหากปัจจัยข้างต้นชัดเจนจะเหมาะสมกับรูปแบบเจรจาหรือร่วมตัดสินใจหากไม่สามารถระบุผลกระทบต่อกลุ่มเป้าหมาย หรือกลุ่มเป้าหมายการจัดกระจาย ก็จะเหมาะสมกับรูปแบบให้ประชาชนมาร่วมรับฟังหรือร่วมหารือ และ สอดคล้องกับ ธนิศร ยืนยง (2565) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง พบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการพาณิชย์กรรม ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนราชการ ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และด้านการจัดระเบียบชุมชน ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ควรมีการพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน
2. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยการนำความคิดเห็นของประชาชนมาประยุกต์ใช้ให้มีการพัฒนา มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ถูกต้องกับความเป็นจริง มีการชี้แจงรายละเอียดด้านงบประมาณในโครงการต่างๆ และการบริหารงานด้านอื่นๆ รวมไปถึงการทำประชาพิจารณ์ทุกครั้งก่อนที่จะมีการจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อให้ประชาชนชุมชนได้รับทราบด้วย
3. ควรส่งเสริมพัฒนาศักยภาพประชาชนให้มีส่วนร่วม ร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่จังหวัดนครราชสีมา

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา โดยจัดกลุ่มตัวแปรใหม่ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา พร้อมทั้งการจัดกลุ่มคำถามเพิ่มเติมที่สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อให้เกิดผลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษา ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อ การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา เพื่อทราบข้อมูลที่น่าสนใจเพิ่มขึ้น
3. ควรมีการศึกษางานวิจัย ในรูปแบบอื่นๆ ที่มีผลต่อการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา เพื่อส่งเสริมและการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

- กรธวัช ปทุมยา. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี.
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง
- ติกขเวทย์ ก้อนแก้ว. (2562). ปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการเป็นตัวแทนหน่วยงานเพื่อ
ขับเคลื่อน ค่านิยม EP SPIRIT ของบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน).
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธนิศร ยืนยง. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ
วิเศษชัยชาญ จังหวัด อ่างทอง. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์), 16 (1), 338-354.
- บุญยืน สามพิมพ์. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้าน
หน้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา. วารสารการบริหารการปกครอง
และนวัตกรรมท้องถิ่น, 1(2), 67-78.
- ปิยะนุช เงินคล้าย. (2563). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น. วารสารวิจัย
รามคำแหง (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 23 (1), 11-20.
- พรเทพ นามกร. (2562). องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจ
ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมในจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์ .วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภคมน อินทร์น้อย. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาล
ตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัย
ศรีปทุม.
- วารุต มาลาแวจทร์. (2559). แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนตำบลเชิงทะเล อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.